

Циганюк Д.Л.

Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської
справи НБУ»,
м. Суми

НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ РЕЙТИНГІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Розвиток ринку цінних паперів завжди супроводжувало підвищення його інформаційної відкритості. Різноманіття факторів, що впливають на ринок цінних паперів, зростаюча динамічність ринку роблять задачу справедливої оцінки параметрів цінного паперу майже неможливою. Не тільки більшість інвесторів, але й багато фінансових посередників не в змозі порівняти запропоновані на фінансовому ринку цінні папери за ступенем доходності, ризику, ліквідності, оцінити фінансову стійкість того чи іншого емітента. Допомогти в цьому може система рейтингів фінансового ринку.

Рейтинг – це оцінка позиції об’єкта, який аналізується, на шкалі показників. Він дозволяє встановити на визначену дату положення учасників фондового ринку, виявити їх місце серед інших учасників відповідно з наступними критеріями: фінансовий потенціал, стійкість, активність, позиція на ринку та ін.

Рейтинги цінних паперів диференціюються в залежності від їх видів (пайові, боргові, похідні). Розрізняють також форми публікування рейтингів (типи рейтингів) в залежності від методики, яку використовують рейтингові агентства.

Так, “S&P” надає цінним паперам комбінації літер, які означають якість цінних паперів. Для облігацій та привілейованих акцій система рейтингів “S&P - 500” має такий вигляд:

- AAA – найвища якість (цінні папери, які забезпечують максимальну безпеку з точки зору сплати як основного боргу, так і відсотків).
- AA, A, BBB – прийнятний рівень ризику (емітенти мають довгу історію задовільного розвитку та додержання своїх обов'язків, але відношення активів чи виручки до боргу в них нижче, ніж у емітентів цінних паперів вищого рейтингу).
- BB, B, CCC, CC – затримання з виплатою відсотків; кредитор та капітал адекватно захищені, але компанії потребують пильного нагляду через наявність внутрішніх та зовнішніх факторів, здатних послабити захист.
- C – виплати припинені (покриття боргу нижче мінімального рівня, немає сталості розвитку та впевненості, що покриття покращиться).
- D – повна неплатоспроможність (компанія може знаходитись в процесі ліквідації).
- NR – немає рейтингу (компанія зазнає важливі фінансові проблеми, її майбутнє під питанням).

Рейтинги цінних паперів також можуть виступати у формі фондових індексів, які розраховують спеціалісти провідних рейтингових агенцій, фахівцями фондових бірж або аналітиками ділових видань. Проте такі рейтинги несуть іншу інформацію. Вони здебільшого характеризують ринок, а не окремий цінний папір. В Україні найбільш популярними є рейтинги, що складаються ПФТС – найбільшою (за обсягами операцій) фондовою біржею. На ПФТС складаються рейтинги таких цінних паперів: пайові ЦП, ЦП ІСІ, боргові ЦП, муніципальні облігації, ОВДП. Також окремо складаються рейтинги торговців цими цінними паперами. [1]

Проте, незважаючи на те, що на ПФТС відбувається близько 90% всіх операцій з ЦП на організованому фондовому ринку, рейтинги які там формуються не можуть відображати реальну ситуацію всього ринку ЦП. Адже на організаторів торгівлі припадає лише 10% всіх операцій на фондовому ринку України.

За такої ситуації край необхідним є формування спеціалізованими організаціями окремої системи незалежних рейтингів, яка б охоплювала весь фондовий ринок і не залежала б від інтересів окремих суб'єктів ринку. На роль таких організацій найкраще підходять провідні наукові установи країни, адже вони мають необхідний науковий та аналітичний потенціал та можуть провести незаангажовану оцінку реальної ситуації.

Список використаних джерел

1. Рейтинги ПФТС [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.pfts.com/uk/ratings/>